

Tyresö kommun
KSF/Tekniska kontoret
Göran Bardun
Kommunekolog
08-5782 93 51
goran.bardun@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2010-05-18

1 (2)

Kommunstyrelsen

Förslag till klimatstrategi för Tyresö kommun

Förslag till beslut

Att förslaget till klimatstrategi för Tyresö kommun antas.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och trafikenheten har tagit fram ett förslag till strategi för klimatarbetet fram till och med 2020 efter uppdrag från kommunstyrelsen. Mål och åtaganden är framtagna utifrån nedbrutna internationella, nationella och regionala energi- och klimatmål. Åtaganden med åtgärder för 2010 och redovisas i separat bilaga. Till denna lista följer också åtgärdsområden för framtida årliga beslut om åtaganden. Åtagandena för 2010 ska kvantifieras. Beräkningar ska utföras för de kostnader och koldioxidreduktioner som är praktiskt möjliga att få fram.

Presentation av förslaget till klimatstrategi har hållits för företrädare i byggnadsnämnd, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige med påföljande arbetsverkstad tillsammans med enheten den 30 mars i år. Strategiförslaget har även snabbremitterats internt till kommunens förvaltningar och berörda enheter, till de politiska partierna samt Tyresö naturskyddsförening.

Synpunkter som framkommit under arbetsprocessen är nytt åtagande om förnyelsebar elenergi vid nästa el-upphandling och att kontrollera att

tvågradersmålet (maximalt två graders temperaturhöjning till 2050) harmonierar med koldioxidmålet (halvering av utsläppen till 2050), vilket gör. Naturskyddsföreningen har givits ett antal nya förslag till åtaganden och synpunkter på utformning av strategin.

De av Tyresö naturskyddsförening lämnade förslagen (se bilaga) av beskrivande definitioner och information beaktas och arbetas in i klimatstrategin före behandling i kommunfullmäktige. De nya åtaganden som redovisas av föreningen läggs med som åtgärdsområden för framtiden (2011-).

KSF/Tekniska kontoret/Miljö- och trafikheten

Åke Skoglund
Teknisk chef

Göran Norlin
Miljö- och trafikchef

Förslag till klimatstrategi för Tyresö kommun

2010-2020

2010-05-18

tyresö kommun

Klimatstrategi för Tyresö kommun

Klimatet är 2000-talets stora utmaning

Klimatfrågorna har under de senare åren hamnat i fokus i takt med nya rapporter från världens främsta forskare inom arbetsfältet ser ökande halter av koldioxid och andra klimatstörande gaser i atmosfären. Med en ökande temperatur globalt som följd ger förändringar i vädersystemen i världen samt ökande avsmältning av inlandsisar, ökande förekomst av ovädersystem, havsnivåförändringar med mera ger kvittens på att forskarnas observationer är en långsiktig trend.

Förändringarna i klimatet är kanske det största hotet mot jorden och dess ekosystem i modern tid och kommer att kräva stora ansträngningar av oss alla för att stabilisera klimatförändringarna. Kommunen, enskilda kommuninvånare, företag och andra organisationer måste samverka och på ett positivt sätt ta sig an denna stora uppgift, många bäckar små...

Många åtgärder för klimatet kräver beslut på internationell och nationell nivå men kommunens roll lokalt är betydelsefull både som föregångare och inspiratör inom många delområden. Klimatfrågan är den enskilt största av 2000-talets stora utmaningar för världens länder. Kommunstyrelsen beslutade i november 2009 att arbeta fram en strategi för hur kommunen ska kunna ta sig an den stora utmaning som klimathotet utgör även på lokal nivå. Våra mål är avstämde med de nationella målen.

Tyresö kommuns klimatvision

”Tyresö kommun är klimatneutral 2050”

Det uppnår vi genom att:

- all kommunal planering och verksamhet sker klimatmedvetet, med fokus på att minska utsläppen av växthusgaser och anpassa samhället till framtida klimatförändringar,
- alltid välja förnybara energikällor inom transport- och energisystem,
- vid all upphandling ställa *långtgående* klimat- och miljökrav,
- öka engagemanget och kommunicera klimatfrågan med medarbetare, förtroendevalda, boende och verksamma i kommunen.

Det är viktigt att stor kraft läggs på att nå tidiga resultat i arbetet för att kommunen ska hinna nå den uppsatta klimatvisionen till 2050, därför anser vi att 40 % reduktion av koldioxiden inom tio år är ett bra mål, för att sedan ha de resterande 60 % reduktion av koldioxidutsläppen till 2050. Reduktionen av koldioxid och därmed utplaningen av jordens medeltemperatur är långsamma processer och kommer att ta lång tid. År 2000 höll atmosfären en genomsnittlig koldioxid halt om 370 ppm (miljondelar), att jämföra den förindustriella (cirka 1750) nivåns halt av koldioxid om 280 ppm.

Övergripande/långsiktiga klimatmål för Tyresö kommun till 2020

Målen ska uppnås till år 2020 och gäller för kommunen som geografisk enhet, om inget annat anges.

Koldioxidmål 2020

- Tyresö kommuns koldioxidutsläpp ska minska med minst 40 % till 2020 (jämfört med 1990). Målet ska justeras efter eventuellt nya mål inom EU.

Temperaturmål 2020

- Den globala ökningen av medeltemperaturen ska begränsas till högst 2°C jämfört med den förindustriella nivån. Tyresö ska verka för att målet uppfylls.

Energimål 2020

- 20 % av den använda energin i kommunen ska komma från förnybara källor 2020.
- 10 % av de använda drivmedlen i kommunen ska vara biodrivmedel 2020.

Energieffektiviseringsmål 2020

- 20 % energieffektivisering till 2020 jämfört med 1990 (det vill säga att energianvändningen ska minska med 20 %) i kommunens byggnader.

Delmål till 2015

Koldioxidmål 2015

- Tyresö kommuns koldioxidutsläpp ska minska med minst 20 % till 2015 (jämfört med 1990). Målet ska justeras efter eventuellt nya mål inom EU.

Energimål 2015

- 10 % av den använda energin i kommunen ska komma från förnybara källor 2015.
- 5 % av de använda drivmedlen i kommunen ska vara biodrivmedel 2015.

Energieffektiviseringsmål 2015

- 10 % energieffektivisering till 2015 jämfört med 1990 (det vill säga att energianvändningen ska minska med 10 %) i kommunens byggnader.

Strategiska områden för åtaganden och åtgärder

Åtaganden och åtgärder är indelade i tre strategiska områden efter den statliga utredningen "BILEN, BIFFEN, BOSTADEN – Hållbara laster – smartare konsumtion (SOU 2005:51)". Det är inom dessa tre områden som de största koldioxidutsläppen sker. För framtiden är det av högsta vikt att planera klimatmedvetet för ett långsiktigt och miljömässigt hållbart samhälle.

- BILEN – hur, hur mycket och med vilka energislag transportera sker. Utsläppen av koldioxid har sin största källa inom transportsektorn, nära 70 % av Tyresös koldioxidutsläpp kommer från transporter av något slag, det är här de stora besparings- och utväxlingspotentialerna i kommunen finns.
- BIFFEN – hur vi konsumerar. I begreppet ingår förutom maten även en stor del av vår övriga konsumtion av kläder, elektronik etc. Kommunen upphandlar årligen varor och tjänster för omkring 700 miljoner kronor och har en stor potential för att göra klimatsmarta prioriteringar.
- BOSTADEN – energin vi använder i våra byggnader. Här ingår energianvändningen och utsläppen av koldioxid i samband med uppvärmning/kylning av våra bostäder och lokaler. Här ingår även koldioxidutsläpp som genereras vid uppförande och reovering av bostäder samt lokaler. I Tyresö står lokaluppvärmningen för cirka 17 % av utsläppen av koldioxid i kommunen.

Åtaganden och åtgärder

Kommunen som samhällsaktör har stort ansvar och stora påverkansmöjligheter genom att vara förebild samt genom att initiera och genomföra åtgärder för att uppfylla klimatarbetets åtaganden. Här föreslås en rad åtgärdsområden inom de tre strategiska områdena BILEN, BIFFEN, och BOSTADEN där åtaganden om åtgärder ska göras. De åtgärdsområden som föreslås är också indelade efter vilka/vad de berör. Åtgärder ska vara mätbara, tidsatta, och kopplade till ansvar så långt det är möjligt. Olika åtaganden kan löpa på olika lång tid och ska redovisas vart annat år från och med 2011.

Åtaganden ska i första hand fånga de ”stora elefanterna och de lågt hängande frukterna”, det vill säga att åtgärder ska främst göras där det är enkelt och där det ger stort resultat, för att snabbt komma framåt. En del åtaganden kommer enbart att röra den egna organisationen och andra att röra medborgarna. Tekniska kontoret föreslår åtaganden om åtgärder för hela kommunen men de olika förvaltningarna ska själva fatta beslut om dem. Åtgärder kommer att redovisas i en separat bilaga. För en del av åtgärderna kommer ingen koldioxidreduktion eller kostnad att kunna redovisas.

Kommunens rådighet i klimatfrågan

För vissa åtgärder har kommunen direkt rådighet över, medan andra åtgärder begränsas till en indirekt rådighet som till exempel transporter utförd av kommunens personal och entreprenörer. Klimatmål kan sättas upp för kommunen internt respektive vid upphandling av varor och tjänster. För kommunens byggnader har tekniska kontoret möjligheter att initiera olika åtgärder för att minimera användning av energi från fossila källor och därigenom minimera koldioxidutsläpp. Indirekt kan kommunen påverka människor och företag att handla mer mot klimatmålen genom att till exempel anlägga fler infartsparkeringar samt fler gång- och cykelbanor.

Kommunens viktigaste verktyg för att förmå kommunens invånare och företag att agera i enlighet mot våra uppställda kommunala och nationella klimatmål är olika former av informationsinsatser. Informationen kan riktas mot speciella målgrupper eller för kommunen som helhet, det senare i lokalpress, på kommunens hemsida, vid anordnandet av temadagar och material till skolorna för att ta några enkla exempel.

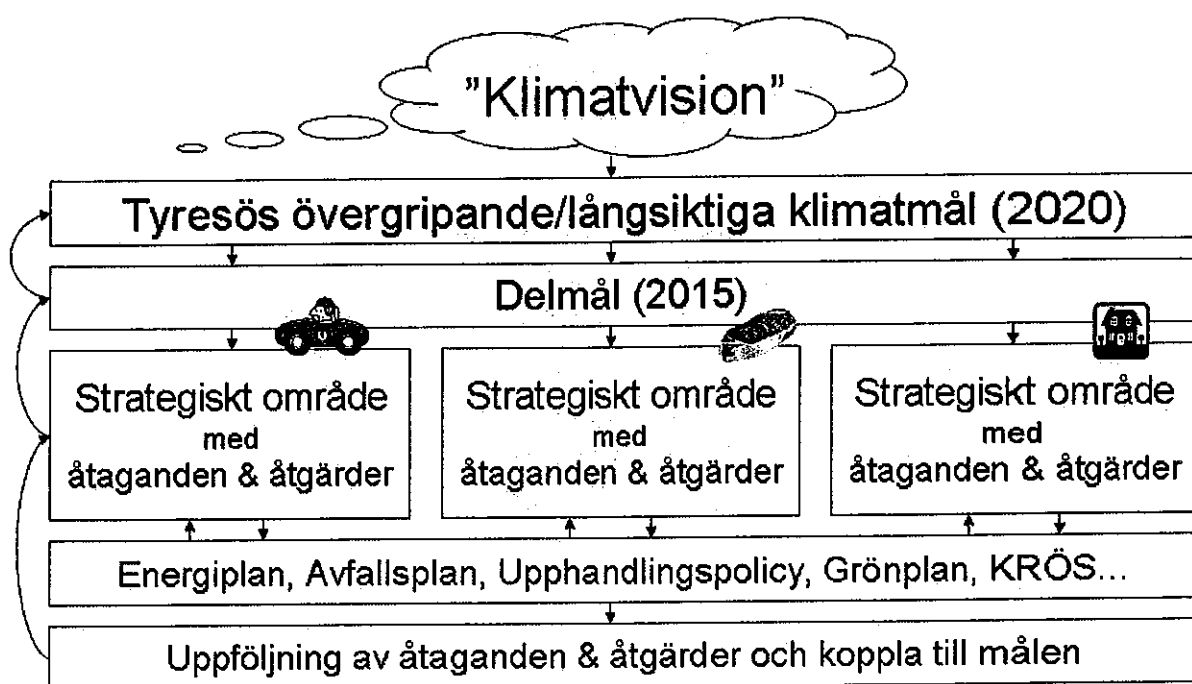
Åtaganden

Se separat bilaga.

Uppföljning och rapportering

Tekniska kontoret följer upp klimatstrategin. Uppföljning av målen ska ske vartannat år med start 2011 och rapporteras till kommunfullmäktige. Åtaganden och åtgärder följs upp årligen och rapporteras till kommunstyrelsen. Om nya mål antas regionalt, nationellt, inom EU eller globalt ska Tyresö kommuns klimatmål omprövas. För uppföljning ska befintliga nyckeltal och statistik (Statistiska centralbyrån (SCB), Regionalt uppföljningssystem för miljön (RUS), energibolag, egna) användas där så är möjligt.

Klimatstrategins struktur

Andra planer

Det finns andra planer i Tyresö kommun som har en stark anknytning och bidrar till att uppfylla klimatstrategin, eller vice versa.

Energiplan

Mål från beslutsdel:

"Tyresö kommun ska verka för god hushållning med energi och planera för effektivare energianvändning".

"Användningen av olja och el ska minskas genom konvertering till fjärrvärme baserad på förnyelsebar energiråvara, bergvärme eller annan förnyelsebar energi."

”Tyresö kommun ska systematiskt arbeta för att minska miljöbelastningen från egna transporter samt från övriga transporter inom kommunens geografiska område.”

”Tyresö kommun ska främja strukturer som leder till minskade utsläpp av koldioxid.”

Upphandlingspolicy för kommunen

Ej antagen ännu (2010-04-07).

Avfallsplan för Tyresö kommun

På sidan 46 anges positiva effekter av avfallsplanen: ”Utsläpp av koldioxid med fossilt ursprung minskar till följd av ökat nyttjande av biogas, eller andra alternativa drivmedel. Detta leder till positiva effekter på miljömålet begränsad klimatpåverkan”.

I kapitlet förbrukningsel och uppvärmning, sidan 116: ”Lokala miljömål: Koldioxidutsläppen från fossila bränslen ska minimeras” och ”Andelen förnyelsebar energi ska maximeras”. På sidan 119 anges: ”Kommunen ska verka för ökad användning av miljöanpassade transportmedel.”

Sid 123: ”Utsläpp av koldioxid med fossilt ursprung minskar till följd av ökat nyttjande av biogas, eller andra alternativa drivmedel. Detta leder till positiva effekter på miljömålet begränsad klimatpåverkan”.

Grönplan

Planen innehåller en åtgärdslista med förslag på prioriteringar. Alla grönområden ger positiva klimateffekter genom sin förmåga att binda koldioxid och minska klimatets inverkan på miljön.

KRÖS

Utredningen för klimatrelaterade ras-, översvämnings- och skredrisker (KRÖS), innehåller inga mål som är direkt relaterade till klimatarbetet för att minska utsläpp av CO₂

Dagvattenriktlinjer för Tyresö kommun

Har detaljmålet: ”Vid exploatering eftersträva en så liten ökning som möjligt av andelen hårdgjord yta, till exempel genom att använda genomsläppliga beläggningar.”

Lokala miljömål

Översiktsplanen och kommunens naturinventering innehåller också mål som kan sägas vara lokala miljömål.

Förslag till klimatstrategi för Tyresö kommun

2010-2020

Bilaga - åtaganden
2010-05-18

tyresö kommun

Ataganden under 2010

Bilen (transporter) TK = Tekniska kontoret, ? = ska beräknas, tom ruta = ej beräknad

Åtgärd	Kostnad, kr	Koldioxidred.	Målgrupp	Ansvar
Miljöbilspool	?	?	Personal	Servicekontoret/TK
Miljöbil för personal	?	?	Personal	Servicekontoret/TK
Ecodriving, sparsam bilkörning	200 000	?	Personal	TK/Kansli- och personalkontoret
Elcykel och cyklar	50 000	?	Personal	TK
Reseriktlinjer			Personal, förtroendevalda	TK/Kansli- och personalkontoret
Utredn. samordn. varutransporter	?	?	Kommunen	Servicekontoret/TK
Hanteringsplan för schaktmassor			Kommunen	Stadsbyggnadskontoret /TK
Vandrande skolbuss			Skolbarn och föräldrar	TK/ Barn- och utbildningsförvaltningen
Säkra skolvägar	50 000		Skolbarn och föräldrar	TK/ Barn- och utbildningsförvaltningen
Kompass, medlemskap i spårbilsföreningen	50 000		Kommunen	Stadsbyggnadskontoret /TK
Biogas Öst, medlemskap	50 000		Kommunen	TK
Utbyggnad av gång- och cykelstråk	?		Kommunen	Stadsbyggnadskontoret /TK
Platser, infartsparkeringar	?		Kommunen	TK/Storstockholms lokaltrafik AB

Biffen (konsumtion)

Åtgärd	Kostnad, kr	Koldioxidred.	Målgrupp	Ansvar
Ökad andel säsongsanpassade, närproducerade och ekologiskt producerade livsmedel (12% 2010)	?		Skolelever, förskolebarn, äldreboende	Kommunala livsmedelsinköpare
Minska matavfallet	?		Skolelever, förskolebarn, äldreboende	Barn- och utbildningsförvaltningen Utvecklingsförvaltningen Socialförvaltningen
Nya beställarrutiner			Kommunen	Servicekontoret
Upphandl.policy			Kommunen	Servicekontoret
Utredning av matavfallsinsamling			Kommunen	TK
Förslag till skolträdgård	50 000		Kommunen	TK / Barn- och utbildningsförvaltningen

Byggnader (kommunens byggnader, byggande och exploatering)

Åtgärd	Kostnad, kr	Koldioxidred., ton/år	Målgrupp	Ansvar
Konvertering till fjärrvärme	5 000 000	112	Kommunen	Fastighetsenheten
Solfångare på kommunal byggnad	?	?	Kommunen	Fastighetsenheten
Kollektivhusförening			Kommuninvånare	TK
Skärpta energibesparingskrav vid markanvisning			Exploatörer	Stadsbyggnadskontoret
Fortsatt inköp av fossilfri elenergi	275 000		Kommunen	TK
Energi- och klimatrådgivning			Kommuninvånare Företag	Kommunstyrelseförvaltningen
Barns skogar, planeringsunderlag			Förskolebarn skolelever kommuninvånare	Miljö- och trafikenheten/TK
Dagvattenriktlinjer			Kommunen	TK
Sedumtak			Kommunen	TK

Åtaganden efter 2010

Åtaganden och åtgärder fylls på efter hand, efter synpunkter från förvaltningarna och redovisas årligen till kommunfullmäktige utifrån ekonomiska ramar.

Förslag till åtaganden och åtagandeområden:

Klimatkompensation

Eventuellt samordnade varutransporter

SL-kort som personalförmån

Gång- och cykelplan/cykelkartor

Matavfallsinsamling

Samordnade varutransporter

Återanvändning och återvinning

Information och rådgivning om vår konsumtion

Fysisk planering

Markanvisningskrav

Fossilfri elenergi

Förtätning mest i tätorten

Lågenergihus/passivhus/aktivhus

Effektiviseringsmål i andra planer

Den 17 maj 2010

Tyresö Naturskyddsförenings synpunkter på arbetsdokumentet "Klimatstrategi för Tyresökommun" (daterad 23 april 2010)

Inledande synpunkter

Naturskyddsföreningen välkomnar initiativet och utformandet av en klimatstrategi för kommunen med klimatmål som svarar mot de Nationella klimatmålen. Många kommuner i Sverige som startat liknande arbete har nått stora framgångar med utsläppsreduceringar -även över de nationella målen - vilket kan vara värt att ha med sig i processen framöver.

Vi ser mycket positivt på målet att Tyresö ska vara klimatneutralt 2050. Viktigt är dock att alla vet exakt vad detta begrepp innebär. Att definiera begreppet i strategin är därför viktigt.

Tyresö kommuns klimatvision "Tyresökommun är klimatneutral 2050"

I detta stycke som förklarar hur kommunen ska nå visionen/målen ligger fokus på omställning. Här vore det lämpligt att även lista omställning mot ökad tillgänglighet av kollektivt resande samt strategi för ökad cykeltrafik.

Vi saknar i listningen perspektivet av *minskad* påverkan genom minskad användning. Vi tycker det är rimligt att även åtgärder för minskade fossila transporter och minskad energianvändning anges som åtgärder i detta stycke.

Klimatmål för Tyresö kommun till 2020

Naturskyddsföreningen anser att en rimlig målsättning för energi som ska komma från förnyelsebara energislag är minst 50 % till 2020.

Strategiska områden för åtaganden och åtgärder

Det är bra att strategin tar inriktning på de tre största utsläppskällorna som genereras främst av transporterna, köttkonsumtionen och bostaden. Vi bistår här med konkreta förslag som förhoppningsvis kan inspirera:

Bilen

- Utred hur mycket utsläpp som varutransporter respektive personbilar står för. Viktigt att kartlägga olika målgrupper för riktad påverkan.
- Utmana företagen i kommunen att på olika sätt vara en del av lösningen. Anordna "årets klimatarbetsplats" för de som uppmuntrar anställda att cykla till jobbet, lånar ut cyklar eller tar likande initiativ.
- Ta fram en strategi för ökad cykeltrafik. "Cykla till Centrum" är ett förslag.

Biffen: Koppla detta mål till det nationella målet om ekologisk konsumtion. Målet är ökad konsumtion med 25 % till 2010. Målsättningen bör finnas kvar men med ett nytt år.

- Uppmuntra Tyresöborna att minska köttkonsumtionen - börja med skolorna!
- Utmana restaurangerna att tävla om att laga klimatsmarta "Tyresörätter" till olika säsonger. Kommunrestaurangen föregår naturligtvis med gott exempel.
- Engagera koloniträdgårdsföreningarna att göra visningsträdgårdar som hjälp och inspiration till fler att odla grönsaker på sin täppa/balkong.
- Undersök möjligheten att tillsammans med Haninge kommun delta i växthusprojektet "Plantagon" kanske tillsammans med Haninge kommun för att producera mängder av mat, ekologiskt och närproducerat utan långa transporter.
- Undersöka möjlighet att uppmuntra till lokal produktion av viss mat t.ex. ägg. Kan Österhaninge kan Tyresö. Sanda hönseri producerar mängder av ekologiska ägg på liten yta. De säljs på ICA i Tyresö Centrum.
- Komposteringskurs för folk som vill kompostera men inte får det att fungera.

Bostad: Arbeta för att bostäder och lokaler vid om- och nybyggnation uppmuntras till att installera solceller. Det gäller naturligtvis även kommunens egna fastigheter.

Åtaganden och åtgärder

Naturskyddsföreningen ser fram mot att ta del av åtgärderna som ska listas i den separata bilagan.

Kommunens rådighet i klimatfrågan

Vi skulle vilja se mer av perspektivet "vad kan vi göra för att erbjuda kommuninvånarna möjlighet att på ett modernt och smidigt sätt leva och bo klimatsmart i Tyresö".

Kunskapsfrågan är avgörande för motivationen att leva klimatsmart. Obligatoriska kurser för alla politiker, beslutsfattare och lärare om klimatsituationen på jorden kan vara en bra inledning och start, vi rekommenderar Prof. John Rockström på Sthlm Resilience Center.

Uppföljning

Uppföljning anser vi bör ske varje år för att se att målen går i rätt riktning. Redovisning bör ske i samband med att budgeten fattas för att kommunfullmäktige ska ha chans att ändra inriktning om utvecklingen går åt fel håll.

Vi antar och utgår från att rimliga resurser avsätts i kommunbudgeten för uppdatering av fakta, statistik, prognoser m.m. som behövs för uppföljning och goda beslut.

En utmaning som ligger framför oss är att alla medborgare i kommunen ska känna delaktighet att nå målen. Vi bistår gärna i det arbetet!

Med vänliga hälsningar

Solveig Dahl

Jenny Fors

Ordförande

Styrelseledamot

Tyresö Naturskyddsförening

Tyresö Naturskyddsförening